

— **Enektanári vizsgálat.** Az éneknek, mint középiskolai rendkívüli tantárgynak tanítására képesítő első vizsgálatot az orsz. magyar kir. zeneakadémián márczius hó 6-án és 7-én tartják. Hatodikán délután 3—6 óra között lesz az írásbeli és hetedikén délelőtt 10 órakor a szóbeli és gyakorlati vizsgálat. A vizsgálatot tenni óhajtok küldjék be kellően felszerelt kérvényeiket mielőbb az orsz. magyar kir. zene akadémia igazgatóságához (Budapest, Andrásy út, 67. sz.).

Mikes Kelemen élete című munkájára hirdet előfizetést *Toncs Gusztáv* szabadkai főgymnasiumi tanár, kinek tollából a *Magyar Pædagogia* mult évi október füzete a Kölcsy F. pædagogiai elveiről szóló jeles tanulmányt közölte. A munka, felölelve az eddigi kutatások összes eredményeit, Mikes életét és munkáit tizenhat fejezetben tárgyalja, és szerzője a nemzeti irodalom iránt érdeklődő művelt közönségnek, az érettebb ijeségnek, az ijeségi és tanári könyvtárak öreinek ajánlja figyelmébe. A 14—16 nyomtatott ivre terjedő kötet ára füzve 2 frt, csinos vászonkötésben 2 frt 60 kr. Az előfizetéseket márczius 1-éig kéri a szerző, hogy a nyomandó példányok száma felől tájékozva legyen.

Magyar írásbeli feladatok című munka jelenik meg legközelebb dr. *Rupp Kornél* főgymnasiumi tanártól, a Tanulók Lapjának szerkesztőjétől *Hangos Antal* (Budapest, IV., Kálvin-tér 5. sz.) kiadásában. Mintegy 1000 írásbeli dolgozat tételét, illetőleg vázlatát és kidolgozását tartalmazza. Ára a kiadónál megrendelve 1 frt 50 kr. lesz. Február hóban jelenik meg.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Nagygyűlés 1897 január hó 16-án:

Jelen vannak: dr. *Heinrich Gusztáv* elnöklete alatt: Böngérfy János, Demeczky Mihály, Ember János, Erődy Béla, Gyulay Béla, Halász Ferencz, Hegedüs Károly, Hóman Ottó, Kármán Mór, Kovács János, Lederer Ábrahám, Miklós Gergely, Nagy László, Négyesy László, Peres Sándor, Radó Vilmos, Szuppán Vilmos, Schvetz Vilmos, Timár Pál, Verédy Károly, Volf György, Trájtler Károly; utóbbi mint jegyző.

I. Elnök dr. *Heinrich Gusztáv* a nagygyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Igen tisztelt kartársak!

Midőn szerencsém van önöket Társaságunk mai közgyűlésén szíves tisztelettel üdvözölhetni, azt hiszem, már napirendünknek egyéb pontjaira való tekintettel sem volna tanácsos, hogy hosszabb tanügy-politikai vagy pædagogiai fejtegetésekbe bocsátkozzunk. De

egy rövidke visszapillantást a múltba és egy nem kevésbé rövid tekintetet a jövőbe talán megbocsátanak nekem, hisz lesznek, a kik ily futólagos tájékoztatást tőlem egyenesen várnak.

A lefolyt év fontosabb mozzanatairól, a mennyiben Társaságunkat érintik, a titkár úr fog számot adni; — a hazai közoktatásügy általános szempontjából a lefolyt év az ezredéves szép ünnepélyekkel kapcsolatos tanügyi kongresszus éve volt. E kongresszusban a mi Társaságunk és Társaságunknak majdnem minden egyes tagja élénk részt vett, részben előkelő helyet foglalt el és — miért szerénykedjünk, a kétségbe vonhatatlan tényekkel szemben, e szerénytelen korszakban? — bizvást elmondhatjuk, hogy nemcsak fáradhatatlan, önzetlen buzgalommal, hanem nem várt nagy sikerrel is állottuk meg helyünket. Azonban nemcsak mi, e Társaság tagjai, — minden férfi és nő, a hány ezren működnek a nemzeti oktatásügy számos irányában és fokán, mindnyájan méltán megelégedéssel, sőt büszkeséggel tekinthetnek vissza e kongresszusra. Soha és semmiféle alkalommal, ezt bizton állítani, még nem lépett föl a magyar tanügy munkásainak összessége oly imponáló, tiszteletet parancsoló, az egész nemzet és a külföld elismerését kiérdemlő módon, mint e kongresszuson, mely a magyar tanárok és tanítók becsületét és tekintélyét ez országban bizonyára jóval nagyobb mértékben emelte, mint azok a divatos fizetés-rendezési meetingek, melyek a mily zajosak, ép oly szükségtelenek és egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy a művelt osztályok rokonszenvét és nagyrabecsülését a tanügy muukásai iránt felköltsék vagy fokozzák. A kongresszus bebizonyította, hogy a magyar tanügy munkásai föl tudnak emelkedni hivatásuk igazi magaslatára, hogy a nemzeti nevelésügynek életbevágó problémáit teljes szakavatottsággal és magas színvonalon képesek tárgyalni, és hogy általános szellemi és erkölcsi műveltségöket fényesen igazoló türelemmel és tisztelettel tudnak viseltetni az ellentétes nézetűekkel szemben is. Semmivel sem czáfolhatta volna meg a magyar tanítóvilág az ellene rosszakaratból vagy tájékozatlanságból még a legújabb időben is ismételve emelt tarka vádakát meggyőzőbben, mint e kongresszussal, melynek már sajtó alá ment Naplója örök időkre szóló hatalmas emlékoszlop lesz a magyar tanügynek fényes lapokkal nem igen bővelkedő történetében.

De van e kongresszus létrejöttében és lefolyásában egy kevésbé örvendetes momentum is, melyre csak egy-két szóval kivá-

nok — talán lesz haszna! — rámutatni. Ha a kongresszus tagjainak névsorát végignézzük, első pillanatra is szembeötlő az az aránytalanság, melylyel a hazai tanügy különböző fokain működő tanerők a magyar nevelésügy munkásainak ez egyetemes munkájában résztvettek. Minél magasabban állnak hazánkban a tanügy emberei, annál csekélyebb érdeklődést tanúsítottak (és nemcsak ez alkalommal!), úgy hogy valóban megfelelő, méltó képviseltesben csakis a népoktatás egyetemes ügye részesült. Nem akarok ez épen nem föltűnő, mert köztudomású tényből ezuttal semmiféle következtetéseket vonni; de félreértések elhárítása céljából már most is tiltakoznom kell azon eshetőleges föltevés ellen, mintha e megjegyzésem az egyes kartársak személye ellen irányulna és az egyeseket illetné váddal. Távol sem. Az egyesek itt is tagjai egy-egy nagy testületnek, és a mennyiben baj van, e baj okai az illető testület sajátos viszonyaiban és kóros állapotában keresendők. De talán nem csalódom, ha azon reményemnek adok kifejezést, hogy a tanügyi kongresszus ez irányban is megtermi majd gyümölcsét, hogy talán fölébresztette az együvé tartozás érzetét a hazai tanügy összes munkásaiban.

És most, igen tisztelt kartársak, vessünk egy rövidke pillantást a jövőbe. Ha a jelek nem csalnak, nagy és fontos munkásság küszöbén állunk. A közoktatásügyi miniszter megindította a javításnak, az alkotásnak sokoldalú munkáját a tanügynek egész nagy területén, a hol a meglevő állapotok, tudomása szerint, reformot igényelnek. És hol ne igényelnének azok reformot, ha reform alatt az adott viszonyok bármily irányu javító módosítását értjük! Kezdve az első ismereteket közlő szerény falusi népiskolától föl az ország első tudományos intézetéig mindenütt mennyi a panasz, mennyi az óhaj! Népiskoláink tanterve, ha magában véve elég türhető is, semmikép nem felel meg az elemi iskolák tulnyomó nagy többségének, az osztatlan népiskolának, melynek sajátos viszonyai egészen más tantervet és a siker biztosítására igen részletes utasításokat igényelnek. Még nehezebb föladat a polgári iskolák szervezete, mely az ellentétes vélemények egész chaoszát szülte és napi rendre tűzte a szakiskolák ügyét is. Hogy ezek közül a kereskedelmi iskolák szervezete, a milyen új, mégis sok tekintetben el van tévesztve, erről ma már alig térnek el a vélemények; de a pozitív alkotás iránya és célja itt is nagyon homályos. A tanítóképző intézetek már nyertek, legalább a papíron, új tan-

tervet, de ennek életbeléptetése fölvilágosító utasítások és megfelelő tankönyvek nélkül nem tanácsos, sőt nem is lehetséges. A középiskolák állapotát megzavarta a görög nyelv tanítására vonatkozó törvény, melynek egészséges alap gondolatát a görög pétlő tanterv teljesen megrontotta és más oldalról megrontja a reáliskolai fogyatékos latin tanítás, mely kerülő uton kijátszsa a középiskolák rendeltetését szabályozó törvényt. Hogy a felső oktatás terén a vizsgálatok és képesítések kérdése mily állapotokat eredményez, azt egy legújabb deáklázadás a távolabb állók számára is érthetővé tette. És mennyi a panasz a tanárképzés terén! Arról nem is szólva, hogy pl. a kereskedelmi iskolák vagy a tanítóképzők tanárai nem is képeztetnek, hanem teremnek, mint a liliumok a mezőn: a polgári és középiskolai tanárok képzése is lényeges javításokra szorul, hogy az oklevéllel villággá bocsátott fiatal tanárok felelősséggel terhes föladatuk megoldására kellően fölfegyverezve legyenek.

Ime, csak egy pár probléma, mely megoldást igényel, melynek megoldása meg van indítva. Mily könnyű volna, ezeknek számát megkészszeretni, ha a tanférfiak személyi viszonyait, ha a tankönyvek kérdését, ha a minősítés chaoszát és egyéb többé-kevésbé reformra szoruló, a tanügy érdekeivel többé-kevésbé kapcsolatos problémákat föl akarnám sorolni! De nem folytatom a siralmas jegyzéket, melyet önök, tisztelt kartársaim, oly jól ismernek. Önök igen jól tudják azt is, hogy a reformokra irányzott törekvésekben mi magyarok nem állunk egyedül Európában, hogy a nyugat legműveltebb országaiban is nagy az eszmék és tervezetek forrongása, hogy másutt is igen eleven az ellentés pártok tusája. De van egy igen nagy, egy igen szomorú különbség köztünk és a nyugati államok közt, mely az amott és a nálunk folyó munkásság jellegét és jelentőségét igen eltérő szinten tünteti föl. Európa művelt államai arra törekszenek a tanügy terén, hogy a jó helyébe a jobbat létesítsék; nekünk majdnem minden irányban az a föladatunk, hogy a rossz helyébe jót tegyünk vagy a semmi helyébe a tűrhetőt teremtsük meg. A külföldön azért nem sietős a reform munkája és nem baj az eltérő vélemények ellentéte és tusája, nekünk ellenben nem szabad késlelkednünk, nekünk erőlyesen hozzá kell látnunk a sürgős feladatok megoldásához, nálunk majdnem aggodalmas az ellentétes vagy széjjelfutó irányok érvényesülése.

Mert, tisztelt kartársak, ha azt kérdezik tőlem, hogy mily

reménnyel nézek a megindult reformmunkásság elébe: nem szívesen, de velem született őszinteséggel azt kell mondanom, hogy igen szerénnyel. Egészséges reformok csak ott várhatók, a hol az életbe léptetendő alkotások a köztudatban már gyökeret vertek vagy kellő alappal bírnak; — hazánkban pedig, és ez rendkívüli baj, egyáltalában nincsen tanügyi közvélemény. Kire támaszkodják a kormány alkotásaiban? A nagy közönségre, melynek véleménye egyszer-másszor majdnem komikus tájékozatlansággal a napi sajtóban nyilvánul? vagy a parlamentre, mely a közoktatás és nemzeti nevelés ügye iránt mindig hálára kötelező áldozatkészséget, de soha komolyabb szakismeretet vagy érdeklődést nem tanúsított? vagy a közoktatási tanácsra, melyet sehol az országban nem ismernek el a tanári és tanítói világ igaz képviselőjének? vagy a tanári és tanító egyesületekre, melyek az illető tanerőknek csak egy töredékére támaszkodhatnak és legnagyobbrészt házi ügyeikkel foglalkozva elveszítették a szükséges kapcsolatot a nemzeti tanügy egyéb irányjaival?

Nincs tanügyi közvéleményünk és, sajnos, nem is lesz egyhamar, mert nem becsüljük meg egymást, nem törődünk egymással, nem foglalkozunk jóakarattal egymás ügyeivel. Míg az elkülönítésnek, elzárkozottságnak, elszigeteltségnek ez állapota fennáll, érvényben marad eddigi gyümölcse is: hogy a bal kéz nem tudja, hogy a jobb kéz mit mivel, hogy alkotásaink nem vágnak össze, hogy tanügyünk szervezete csupa hézag, csupa ellenmondás, csupa össze nem illő töredék. De van e sajnos állapotnak még egy másik oka, melyet legalább röviden meg akarok érinteni, mert máris mutatkoznak fenyegető előjelei. Ez a külföldi szolgai majmolása. Azt hiszem, nem ért félre senki e teremben. Annyit foglalkoztam a külföldi államok tanügyével, melyet lehetőleg a helyszínen is tanulmányoztam, hogy talán nem ér az a gyanúsítás, mintha Magyarországot chinai fallal akarnám elválasztani a művelt világtól. Épen nem; én is megvagyok győződve arról, hogy a külföld tanügyi intézményeit ismernünk, tanulmányoznunk kell; hogy tájékozva kell lennünk a művelt Európa kulturális életében és mozgalmaiban, és okulnunk kell úgy mások sikerén, mint kárán. De más az okulás és más a szolgai utánzás. Jó egy félévezrede majmolják az európai nemzetek költői a homéroszi eposzokat, és alkotásaik alaposan bebalzsamozva ott hevernek az irodalomtörténet halottas kamráiban. Csak Goethe és Arany János nem majmolták

Homérost, hanem magukba szívták szellemét, megtermékenyíteték nemzetök szellemével és saját hatalmas költői erejükkel, és 'Hermann und Dorothea' és 'Toldi' diadalmasan fognak végig haladni késő századokon is. Bocsánat e legszükebb tanulmányaim köréből vett példáért; de egy találó példa többet ér egy hosszadalmas fejtegetésnél, főleg ha a hosszadalmasságra idő sincsen.

Tanulni a külföldtől, de nem utánozni a külföldet, nem átvenni kész intézményeket, melyek egészen más előzményeken alapulnak és egészen más emberek igényei számára jöttek létre; — ez az első feladat. Megérteni a saját nemzetünket, ennek faji sajátosságait, európai helyzetét és hivatását, jelen állapotát és jövő aspirációit, és mindezek figyelembe vételével megvetni a kulturális fejlődésnek és haladásnak organikus alapjait, — ez a második feladat. Megérteni egymást, tisztelettel viselkedni egymás iránt, tanulni egymástól, lerontani a válaszfalakat, melyek még mindig elkülönítenek egymástól, karöltve, egymást fölvilágosítva és támogatva fogni a munkához, — ez a harmadik feladat. Ez a feladat a mi Társaságunk legsajátosabb ügye, mert csak a mi Társaságunk karolja át a nemzeti tanügy összes munkáit együttes, harmonikus munkásságra. Érvényesítsük Társaságunknak e jellemző fővonását a napi rendre került főfontosságú reformkérdésekkel szemben is, melyek valóban sikeresen csak az összes tanférfiak közreműködésével oldhatók meg. Szébb, fontosabb, üdvösebb programmal, azt hiszem, nem nyithatom meg társaságunknak mai közgyűlését.

A Társaság a nagy figyelemmel meghallgatott beszéd elhangzása után lelkesen megéljenzte az elnököt.

II. Ezután *Halász Ferencz* r. tag értekezett: «*A tanfelügyelői szakvizsgálat*»-ról. (Az értekezés a Társaság folyóiratának januári füzetében megjelent.) A kérdéshez szól: *Vérédy Károly*, a ki ezt a kérdést sokkal fontosabbnak tartja, semhogy azt szó nélkül lehetne hagyni, annál is inkább, mert a mint azt az előadó hangoztatta, a szakvizsgálat behozatalát, legalább elvben maga a miniszter úr is elfogadta. Kénytelen azonban kijelenteni, bár az elnöki megnyitó beszédben hivatkozás történt arra, hogy hiba volna a külföld intézményeit mindenben utánozni, ő a maga részéről helyes oknak tartja főleg e téren Franciaország törekvéseit, a hol a tanfelügyelet sikereket tud felmutatni. Tanfelügyeletünk vármegeyénként egységes csak adminisztratív szempontból lehet, míg didaktikailag az iskolák fokozatai szerint annak már tagolt-nak kell lennie, a mennyiben ezt különben a tanintézetek száma is megköveteli. Nálunk a tanfelügyelő hatásköre adminisztratív szempontból

roppant tág; a tanfelügyelőre annyi terhet rónak, hogy annak nem képes megfelelni. Pedig a didaktikai teendők, a tanítás sikeres ellenőrzése fő hivatása, és neki többet kell tudni, mint azoknak, a kiknek ellenőrzésére hivatott. Ha behozzák a szakvizsgát is, tíz tárgyból kell vizsgáznia és mégis úgy van meggyőződve, hogy ezáltal a bajon segítve nem lesz. Ismételve utal a külföldre, a hol tanfelügyelőket csakis a népiskola részére rendelnek ki, így pl. Bécsben 11 tanfelügyelő ellenőrzi a népiskolai oktatást, míg a magasabb iskolák ellenőrzésére már külön szakfelügyelők teljesítenek hasznos szolgálatokat. Így óhajtaná ő is megoldani nálunk a felügyelet kérdését az összes vonalon, s meg van arról győződve, ha kisebb körben mozog a tanfelügyelő s figyelme nem lesz elterelve annyifelé, hatásosabban fog megfelelni kötelességének s igazi vezére lesz annak az intézménynek, melynek élére helyezték. A didaktikai érintkezés biztosítását is egészen más körülményektől várja. *Előadó* zárszavában elismeréssel adózik Verédy ideális felfogása iránt, különösen arra nézve, hogy a felügyelet az iskola beléletére fektesse a fősúlyt. Csakhogy mi ettől még nagyon messze vagyunk. *Előadó* inkább a létező viszonyok orvoslására fektet súlyt és biztosítani akarja mindenekelőtt a felügyelet egységes irányát és lehető dolgok elérésére törekszik.

III. Következett a titkár jelentése :

Tisztelt Társaság!

Mikor az elmúlt év munkájáról jelentést teszek, bucsuvételelem ez egyuttal társaságunk legbelső életétől, melyben mint titkárnak sok — nekem kedves — részem volt. Örömmel és szeretettel foglalkoztam társaságunk ügyeivel, tanuja voltam minden mozzanatnak, a mi csak működésében előfordult, láttam fejlődni, gyarapodni két éven keresztül. Iparkodtam magam is megtenni mindent társaságunk érdekében, a mi erőmtől telt; és most, hogy e két évre visszatekintek, nyugodt lélekkel, bár fájó szívvvel veszek bucsut.

Az elmúlt év, melyről e jelentésemben különösen szólnom kell, nemzetünk fennállásának ezredik éve, nem annyira a munka, mint inkább az ünnep éve volt minden téren. Ily Társaság azonban, mint a Magyar Paedagogiai Társaság, talál mindig módot, hogy munkásságát félbe ne szakítsa. Igaz, tavasszal is, ősszel is elmaradt egy-egy ülés, de Társaságunk tagjai más oldalon fejtették ki tevékenységüket, részt vettek az Országos Tanügyi Kongresszusban, és minden erejükkel hozzájárultak annak fényes eredményeihez. Társaságunk elnöke a kongresszusnak elnöke.

éltető szelleme volt, és e tanügyünk történetében mindenkorra emlékezetes napok az ő buzgóságát, odaadását hirdetik.

Ezenkívül a Társaság folytatta rendes munkáját. Az 1896. évben fölmerült és elintézését nyert ügyekről a következőkben számolok be a tisztelt közgyűlésnek.

Az 1896. évi közgyűlésen mindenelőtt egyhanguan megválasztotta a Társaság dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatási Miniszter urat tiszteleti tagjának. A tagsági oklevelet küldöttség nyújtotta át a Miniszter urnak, ki azt kegyesen fogadta, és biztosította a Társaságot jóindulatú támogatásáról.

Az 1895. évben megüresedett rendes tagsági helyekre dr. Schneller István, dr. Négyesy László és Halász Ferencz urakat választotta meg a közgyűlés. Ugyanekkor a tisztikarban is történt változás. Dr. Csengeri János lemondván a folyóirat szerkesztéséről, helyébe dr. Négyesy László választatott meg szerkesztőnek.

A Társaság múlt évi működése nagyjában megegyezik azzal, melyet más években kifejtett. Az év folyamán a nagygyűlésen kívül még öt felolvasó-ülést is tartott, melyeken a következő felolvasások voltak :

Január 18. (nagygyűlés.) Dr. Gööz József: A polgári iskolák reformja.

— Radó Vilmos: Szarvas Gábor emlékezete.

Február 22. Roboz József: A vakok oktatásának fontosabb kérdései.

— Ember János: A tanítói nyugdíjtörvény reformja.

Márczius 21. Somogyi Géza: A chicagói nemzetközi tanügyi kongresszus.

— Marmula János: Regéczy József emlékezete.

Április 25. Dr. Acsay Antal: Aeneas Sylvius pædagogiója.

— Dr. Heinrich Gusztáv: Tétélek az érettségi vizsgálatról.

November 21. Somogyi Géza: A polgári iskolák reformja. (Vonatkozással dr. Gööz József ily czimű előadására.)

Deczember 19. Binder Laura: Néhány szó a nőnevelés multjáról és jelenéről.

— Veress Ignác: Oláh (rumén) középiskoláink nevelési eszközei.

Mint e felsorolás mutatja, sok változatosság volt a megvitatott tárgyakban, és közülök nem egy kérdés épen időszerű is. A felolvasások után többször előfordult eszmecserék még inkább hozzájárultak a fölvetett kérdések minden oldalu megvilágításához. Ez egyik célja a Társaságnak. A pædagogia tudományának minden ágát egyenlően művelni, minden vele foglalkozónak alkalmat, sőt impulsust adni arra, hogy véleményét kifejthesse, tisztázhassa: — ezt igyekezett a Társaság elérni úgy ebben, mint más években.

A «Magyar Pædagogia» nagy részét közölte a felolvasott értekezéseknek, megismertette azokat így a Társaság vidéki tagjaival is, kik az ülésekre fel nem jöhettek. E mellett azonban igen sok más nagyfontosságú dolgot közölt a «Magyar Pædagogia» és szintén erős úttörője volt a pædagogia tudományának, elősegítője a Társaság nemes céljainak.

Az elmúlt évben ismét 56-tal szaporodott a külső tagok száma, mely így már a 700-at erősen meghaladja. Örvendetes jelenség, és a Társaság életképességének bizonyítéka, hogy a falusi néptanítók közül (kik amúgy is nagyobb részét teszik a külső tagoknak) rendkívül sokan járatták a mostanában reformált «Néptanítók Lapját», mely pedig mindenképen megfelelő folyóirat, a nélkül, hogy a «Magyar Pædagiát» fölöslegesnek éreznék, sőt sokan épen belépnek a Társaságba annak kapcsán.

Az előfizetők száma azonban nem gyarapszik ily mértékben. Kívánatos volna, hogy tanintézeteink nagyobb számmal lépnének az előfizetők sorába. Hisz nem kell felédni, hogy az előfizetési díj maga is csekély ily színvonalú és terjedelmű tanügyi folyóirattal szemben, mert annak csupán mechanikus előállítását fizeti meg, míg az értékesebbet, a szellemi részt a Társaság sajátjából állítja elő. Az aránytalanság a tagok és előfizetők számának növekedése között a Franklin-Társulattal kötött szerződésünket is érinti. A Franklin-Társulat az év folyamán felszólítást intézett hozzánk, hogy a Társaság a tagoknak járó 700-at meghaladó folyóirat-példányokért évenként 1—1 forintot fizessen. Ez újabb, de kellemes terhet ró majd a Társaságra.

Anyagi ügyeit tekintve, nem történt nagyobb változás a Társaságban. Úgy a jövedelmek, mint a kiadások a rendesek voltak. Itt köszönetet kell mondanunk dr. Négyesy László urnak,

társaságunk rendes tagjának, hogy annak céljaira 50 frtnyi összeget ajánlott fel.

Köszönetet kell mondanunk a Magyar Tudományos Akadémia elnökségének, hogy üléstermét a Társaságnak ez évben is átengedte.

Ezekben, tisztelt közgyűlés, beszámoltam Társaságunk múlt évi működéséről.

Csak az van még hátra, hogy most, midőn megbízatásomat a Társaság kezeibe letéve, megköszönöm a szives támogatást, melyet titkárságom ideje alatt élveztem: néhány szóban beszámoljak a saját munkásságomról is, melyet társaságunk ügyeiben fejtettem ki. — Az 1895-iki közgyűlés óta, tehát két éve vezetem a titkári teendőket; és ez idő alatt három nagyobb munkát készítettem el, melyek a Társaság ügykezelését sokban egyszerűsítik. Az összes tagokat feltüntető törzskönyv nyilvántart minden változást a Társaságban; a cézudulakatalogus mindennemű statisztikai műveletekre alkalmas; végre a tagok lakásjegyzéke, meghívók, értesítések küldésénél szükséges. Egyéb apróbb dolgokról az egyes üléseken felolvasott titkári jelentésekben számoltam be.

Még egyszer köszönöm a Társaság szives bizalmát. Oly sok elfoglaltságom van mostani állásomban, hogy nem fordíthatok többé annyi erőt és időt a Társaság ügyeire, mint mikor a titkárságot elvállaltam. Kérem a tisztelt Társaságot, fogadja utódomat is azzal a szivességgel, támogatással, melylyel engem megtisztelt.

Budapest, 1897. január 16.

Demeczky Mihály.

A Társaság a titkári jelentést tudomásul veszi. Minthogy e jelentés kapcsán a titkár sokoldalú elfoglaltságára való hivatkozással ebbeli állásáról lemondott, a Társaság köszönettel adózott Demeczky Mihály titkár urnak rendkívüli munkásságaért.

IV. *Radó Vilmos* a pénztárvizsgáló bizottság nevében jelentést tesz a pénztár állapotáról.

A Magyar Pædagogiai Társaság 1896. évi zárószámadása.

Bevétel.	frt	kr.	Kiadás.	frt	kr.
Készlet 1895. évről ...	6	56	Törlesztés a Franklin-		
Hátralékokból ...	352	—	Társulatnál ...	1400	—
Folyó évi tagdíjakból ...	798	10	Írói és szerk. tisztelet-		
Régibb évfolyamok el-			adókra ...	1000	—
adásából ...	6	—	Titkári tiszteletdíj ...	100	—
Alapítványok kamatai-			Pénztárnoki tiszteletdíj	100	—
ból ...	39	32	Jegyzői tiszteletdíj ...	50	—
Tiszteleti és rendes ta-			Szolgáknak és kapusnak	13	—
gok adományaiból	155	—	Ügykezelési költségek		
Segély a vallás- és köz-			(levelezés, pénzbesze-		
oktatásügyi miniszte-			dés, szállítás stb.) ...	73	64
riumtól ...	1200	—	Hirdetésekre ...	20	10
Segély a magyar tudo-				2756	74
mányos akadémiától	200	—	Pénztárkészlet 1896. évi		
	2756	98	decz. 31-én ...	24	—
				2756	98

Budapest, 1897 jan. 1-én.

Dr. Gyulay Béla,
pénztárnok.
György Aladár,
ellenőr.

A pénztári könyveket 1896 január 1-től 1896 december 31-ig átvizsgáltuk, úgy a bevételeket, mint a kiadásokat okmányokkal és tagsági könyvekkel egybeahasonlítottuk és megegyezőknak találtuk. A kimutatott 24 kr. pénztári készlet készpénzben és a 975 frt alapítványtőke egy pesti hazai első takarékpénztári és egy pesti magyar keresk. bank betétkönyvecskéjében, 50 frt pedig egy italméresi jog kártalanít. kötvényben előttünk bemutatott. Ezek alapján a pénztárnoknak a fölmentvényt megadni kérjük.

Budapest, 1897 január 16-án.

Radó Vilmos,
számvizsgáló bizottsági tag.

Böngérfi János,
számvizsgáló bizottsági tag.

Indítványozza, hogy a pénztárosnak a Társaság a felmentvényt megadja és fáradságáért köszönetet mondjon. A Társaság az indítvány értelmében határoz.

V. *Gyulay Béla* pénztáros előadja a jövő évi költségelőirányzatot.

Költségelőirányzat 1897-re.

Bevétel.	frt	kr.	Kiadás.	frt	kr.
Készlet 1896. évről ...	—	24	Törlesztés (utolsó rész-		
Hátralékokból ...	400	—	let) a Franklin-Tár-		
600 kultag után tagdíj	800	—	sulatnál ...	1150	—
Tiszteleti és rendes ta-			Apáczai Cseri János		
gok ajánlataiból ...	200	—	munk. kiadására ...	400	—
Segély a vallás- és köz-			Szerk. és írói tisztelet-		
oktatásügyi minisz-			díjakra ...	1000	—
tertől ...	1200	—	Titkár tiszteletdíja ...	100	—
Segély a magyar tudo-			Pénztárnok tiszt. díja	100	—
mányos akadémiától	300	—	Jegyző tiszteletdíja ...	50	—
Alapítv. kamataiból ...	40	—	Szolgáknak és kapusnak	13	—
Régibb évfolyamok el-			Hirdetésekre ...	50	—
adásából ...	5	—	Ügykezelési költségekre	80	—
	2945	24		2943	—

Budapest, 1897 január 16-án.

Dr. Gyulay Béla,
pénztárnok.

A Társaság a költségelőirányzatot magáévé teszi.

VI. *Titkár* előterjesztést tesz három rendes tagnak megválasztása iránt. A Társaság rendes tagjaul megválasztatnak: *Kovács János* tanítóképző intézeti tanár, *Földes Géza* felső keresk. iskolai tanár, *dr. Waldapfel János* tanár, mindannyian Budapestről.

VII. *Titkár* lett egyhangu választással: *Kovács János*.

VIII. *Uj külső tagokul jelentkeznek 1897 januártól kezdve.*

Tóth Sámuel ev. ref. tanító, Gyöng.

Horváth Mátyás gymn. igazgató, Kőszeg.

Walder Jakáb polg. isk. igazg., Baja.

Lengyel Gábor áll. isk. tanító, Bereg-Kövesd.

Szisztner Antal okl. tanító, Jákó.

Csollák László tanító, Oreszka.

Főző Jenő néptanító, Pacsér.

Péter Lajos tanító, P.-Kamarás.

Schramm Béla tanító, Horvát-Nádasd.

Knupp Vilmos közs. tanító, Patvaróc.

Krotky Andor tanító, Német-Bogsán.

Mart Tamás közs. tanító, Szt-Hubert.
 Fábíán Ferencz tanító, Szt.-Lőrincz.
 Vilheim József tanító, Tata.
 Gáspár István néptanító, Pásztó.
 Jászai József néptanító, Sopron-Tamási.
 Szalay Imre ev. ref. tanító, Szent-Gál.
 Vilinszky Alajos tanító, Parnó.
 Siroky Imre r. kath. tanító, Miskolcz.
 Paulen Vendel r. kath. tanító, Huorka.
 Sturcz György fõv. tanító, Budapest.
 Füzessy Ágoston közs. tanító, Nagy-Atád.
 Malisza Ignác tanító, Zenta.
 Az ülés véget ért.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

Szuppán Vilmos: A magyar felsõbb leányiskolák multja és jelene. A vallás- és közoktatástügyi m. kir. miniszter megbízásából az ezredéves ünnepély alkalmára írta. Bpest, 1896. Wodianer. 8.-r. 80 l. Ára 1 korona.

Bayer Ferencz dr.: A középiskola reformjához. Debreczen, 1897. 15 l.

Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története. A 10 kötetes milleniumi mű VI. kötetébõl megjelentek a 90—92. füzetek, melyekben Angyal Dávid Bethlen és Pázmány korát tárgyalja. A következõ (93—95.) füzetek a mű IX. kötetét kezdik meg, melyet «A nemzeti államalkotás» (1815—1848) czimmal Ballagi Géza ír. Kiadja az Athenæum. A gazdagon illusztrált füzetek ára egyenkint 30 kr.

A budapesti m. kir. állami felsõbb leányiskola története és jelen állapota. Írta Révy Ferencz, az intézet tanára. 8.-r. 196 l. A szorosan történeti rész ebbõl 55 lapra terjed s behatóan ismerteti az intézet fejlõdését, szervezeti, tantervi, személyzeti tekintetben. A többi fejezetekben ismertette vannak: a továbbképzõ tanfolyam; a tanári testület 1875—95.; a befejezõ osztályt végzett tanulók névsora; a használt tankönyvek (évrõl-évre, a mi tannál fõlõsleges, el is foglal 60 oldalt); a módszeres értekezletek; az iskola jelen állapota (tanterv, tanmenet, fõlszerelés, az iskola belsõ élete); a tanári kar irodalmi- és társadalmi mûködése; az iskola elhelyezése; statisztikai táblázatok. Az egész füzet érdekes adalék a magyar nõnevelés történetéhez.

Brassó-vármegye magyar tannyelvû tanintézetainek monographiája és a brassómezei tanítótestület 25 éves története. Az ezredévi ünnepély alkalmára a Brassómezei Tanítótestület megbízásából írta Józsa Mihály. Brassó, 1896. 8.-r. 340 l. Ára 1 frt.

E. M. K. E. Daloskönyv. Négyzólamu vegyeskarok gyûjteménye. Az E. M. K. E. igazgató-választmányának megbízásából szerkesztette Deák Gerõ. Az E. M. K. E. tulajdona. Budapest, Wodianer. 8.-r. 256 lap. Ára 1 frt 20 kr. — Tartalma: I. imák és fohászok, II. gyászhangok, III. nem-